

A magyar erdőgazdaság feladatai.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek a m. kir. kormány gazdasági munkarendjébe kapcsolódó jubileumi előadásorozatában 1941. évi október hó 22-én elmondta:

Mihályi Zoltán dr.

Az erdőgazdaság kötelességeiről beszélni nem könnyű, ha — miként ez most történt — külön kell választani a feladatokat a megoldásuk érdekében szükséges tennivalóktól.

Ezért úgy jelölöm meg a kétrészre osztott tárgykört, hogy *feladatok* alatt az elérendő *célt* kell értenünk, a *megoldás* kifejezéssel pedig a megvalósítás *módjait* foglalom össze.

Erdőgazdaságunk célkitűzéséről — szaktársaim megtisztelő bizalma alapján — nékem kell rövidebbre fogott, de lehetőleg teljes áttekintést adni, míg a másik tárgycsoportot *vitéz Onczay László* dolgozta fel.

A cél, amit elérnünk kell, kettős:

1. *fedezni — lehetőleg hiánytalanul — a belföldi szükségleteket,*

2. *kihozni a magyar erdőkből teljesítőképességük csúcserőit, a világpiac mindenkori igényeihez való legeredményesebb alkalmazkodással a termelésnél.*

*

Az első tétel vizsgálatánál a legfontosabb kérdés, mennyivel vegyük az ország fogyasztását számításba. A válasz nehezebb, mint gondolnók.

Először azért, mert alig találunk biztos számbeli alapokat a tervezéshez. Hivatalos — kényszerítő erejű — termelési statisztikánk t. i. csak 1938 óta van; ennél azonban a négyszeri, egymásután történt országgyarapodás hatása következtében a teljesítményhatárok elmosódtak, pontos kialakulásuk csak ezután várható.

Meg kell jegyezmem, hogy a továbbiakban az 1941. évben visszafoglalt, összesen kb. 12.000 km²-t kitevő délvidéki területek faszükségletét — miután az elbíráláshoz szükséges adatok egyrésze még bizonytalan — figyelmen kívül hagyom és fejtegetéseim során csak az 1940. év végén fennállott helyzetet mérlegelem.

Megnehezíti a számvetést az is, hogy az utóbbi évek alatt — különösen a háború óta — csökkent a felhasználás; jelenleg, mint tudjuk, korlátozott az építőipar, válságok vannak a magánháztartásokban is, stb.

A statisztikából napjainkra vonatkozólag kihámozható mennyiségek tehát normális viszonyok számára zsinórmértékül

nem szolgálhatnak, mégkevésbé a háború befejezését követőleg várható fokozott ütemű és igényű fogyasztás szempontjából.

*

A magyar erdők évi összes faterméséről *Földváry László dr.* kartársamnak a „Magyar Statisztikai Szemle“ 1940. évi 8—9. számában megjelent tanulmánya* ad némi tájékoztatást (1. sz. táblázat), mégpedig ugyancsak a második bécsi döntéssel gyarapított terület alapján, tehát az 1941. évi változások figyelembevétele nélkül.

1. Magyarország erdőterülete és faellátásának a mérlege.

(Az 1940. évi határokon belül. *Földváry László dr.* kimutatása.)

Fafaj	Terület kat. hold	Választék	É v i	
			fatermelés 10.000 kg-os vasúti kocsirakomány	szükséglet
Tölgy	1,406.742	Tüzifa . .	325.300	325.000
Bükk- és más lombfa	3,171.940	Lombszerfa	110.700	36.000
Fenyő	1,282.339	Fenyőszerfa	129.400	138.000
Összesen:	5,861.021	Összesen: .	565.400	499.000

Földváry a lombdők évi fatermését k. holdankint 1,2 m³-nek, a fenyvesekét 1,8 m³-nek veszi. A tölgyesek szerfa hozamát átlag 40%-nak, a bükk- és más lombdőkét 20%-nak, a fenyvesekét pedig 90%-nak becsüli és így jutott el évi fatermelésünknek a táblázatban feltüntetett mennyiségeihez.

A jelenlegi teljes belföldi faszükségletet az 1931-től 1937-ig terjedő 7 év átlagos fogyasztásából számította ki. Mégpedig úgy, hogy az évi fabehozatal pontos tételeihez hozzáadta a belföldi termelés becsült mennyiségeit és az összegek 7 évi átlagát az országgyarapodás mértékének megfelelően emelte.

Az így nyert adatokból azt következteti, hogy a 320.000 vasúti kocsirakomány tűzifa éppen fedezi a belföldi szükségletet, lombszerfából ellenben csak 36.000 vasúti kocsirakomány a fogyasztás — termelésünkben tehát itt kivételre is jut —, míg a 129.000 vagon fenyőszerfánk még mindig 90.000 tonnával kevesebb annál, mint amennyi kellene.

A számítás módszere kifogástalan, mert hiszen a gyakorlatban az átlagokból való következtetés adja rendszerint a valóságot leginkább megközelítő eredményeket. Bizonyos ellenvetések azonban mégis — szinte önmaguktól — adódnak.

Önellátásunk mérlegeléséhez pl. tudnunk kellene, hogy az 1,2 m³, ill. 1,8 m³ fatermelés k. holdanként valóban *hű kifejezője-e*

* „A visszacsatolt keleti és erdélyi országrész erdőterülete és faellátásunk jövője.“

erdeink teljesítőképességének, vagyis egyben az évi növedéket jelentő-e, azt a kamatot, amit nemcsak nyugodtan igénybevehetünk a tőke sérelme nélkül, hanem belterjes gazdálkodás mellett lehetőleg ki is kell vágnunk minden évben, hogy az állományok fejlődésének az egyenletességét és a jövedelmezőség azonos szintjét biztosítsuk. Sőt országos érdekek egyenesen meg is kívánhatják — mint pl. jelenleg — a teljes évi kamat hasznosítását.

Sajnos, a magyar erdők növedékének a változásáról — megfelelő felvételek híján — pontos adataink sem helyi viszonylatokra vonatkozólag, sem országos átlagban nincsenek, pedig hogy mit jelent a becslésnél csak 0.1 m³-nyi eltérés is, bárki könnyen kiszámíthatja, ha ceruzát vesz a kezébe.

A szükséglet megállapítása szempontjából azonban nem ez a fontos. Hanem az, hogy a fogyasztás milyen mértékét vegyük számításba és mennyi időre tervezzünk.

Itt azután már más az álláspontom, mint Földvárnyak és ezért persze más adatokhoz is kellett jutnom.

*

Földvárny — amint említettem — mérlegeléseinél az 1931-től 1937-ig terjedő 7 év átlagos fafogyasztását vette alapul, vagyis éppen egy olyan időszakét, amely gazdasági életünket sokban visszavetette, tehát faforgalmunknak sem kedvezett.

Pedig már trianoni sorsunkban is volt egy korszak, amelyet viszonylagos jólét és általános fellendülés kísért: az 1926-tól 1929-ig terjedő 4 év. A belső fogyasztás ebben az időben jelentősen nagyobb volt, mint az előző és utána következő évek során, az élénk vállalkozási kedv az építőipart is megtermékenyítette és a nem korlátozott behozatal a fényűzésre hajló igényeket is ki tudta elégíteni.

Amikor ma, az új és ígéretesebb magyar élet hajnalán jövő közgazdaságunk számára szilárd alapokat kívánunk teremteni, úgy érzem, súlyos hiba lenne, ha örök időkre csak a jelenlegi szűkebb kenyeret irányoznók elő magunknak. Meggyőződéseim, hogy a jobb napok elkövetkezésébe vetett törhetetlen hittel a közepesnél is bővebb mértéket kell a tervezésnél alkalmaznunk.

Ne méltóztassanak tehát csodálkozni, hogy a trianoni idők legélénkebb faforgalmából is kiragadom azt az évet, 1928-at, amelyben a fafogyasztás a legnagyobb volt és ennek az alapján próbálom szükségletünket kiszámítani.

Szerencsés véletlen, hogy 1928-tól 1930-ig a földművelésügyi minisztérium a fatermelésre vonatkozólag is gyűjtött adatokat; ezeket a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal hozta nyilvánosságra.

Az 1928. év eredményei a „Statisztikai Havi Közlemények”-ben jelentek meg részletezve, 1929-ről és 1930-ról azonban csak

összesített adatokat kaptam a „Statistikai Évkönyv“ köteteiből Szöllőssy Zoltán dr. osztálytanácsos úr szíves segítségével.

Összehasonlítás céljából az 1927., 1926. és 1925. évekre vonatkozólag a becslhető fatermelési eredményeket is felsorolom.

A behozott mennyiségről egészen pontos nyilvántartásunk van.

A két tétel sor egyszerű összegezéséből is látható, hogy fafogyasztásunk 1928-ban volt a legnagyobb.

2. Csonkamagyarország fafogyasztása 1928-ban.

(A M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal adatai, átszámítással.)

Választék	Belföldi termelés		Behozatal		Összes fafogyasztás
	Mennyiség	áruban	nyersfában	nyersfában	
	10.000 kg-os vasúti kocsirakomány				
Tüzifa	129.463	169.243	182.246	311.709	311.709
Lombszerfa	46.107	22.407	49.092	95.199	95.199
Fenyőszerfa	3.521	107.411	180.910	184.431	184.431
Összesen:	179.091	299.061	412.248	591.339	591.339

3. Összes fafogyasztásunk az 1925—1930. években.

(10.000 kg-os vasúti kocsirakomány.)

	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Termelés:	143.502*	145.252*	162.000*	179.091	184.231	188.268
Behozatal:	221.133	262.835	267.895	299.061	277.582	199.410
	364.635	408.087	429.895	478.152	461.813	387.678

A külföldről behozott fa legnagyobb része azonban többé-kevésbé megmunkáltan kerül hozzánk és ezért minden tételnél előbb azt is ki kell számítani, hogy hány m³ nyers gömbölyegfa volt szükséges az előállításához.

Ilyen átszámítást Biró Zoltán is végzett — éppen az 1928. évi behozatal csoportjaira vonatkozólag — az „Erdészeti Lapok“ 1929. évi IV. füzetében megjelent fejtegetései során.

Méltóztassanak tehát a további részletezés alól felmenteni, azt hiszem, teljesen elegendő, ha az újból vasúti kocsirakományra átszámított végösszeget közlöm: 1928. évi fabehozatalunk 2,990.610 tonnányi mennyisége 4,122.480 tonna nyersfának felel meg. (2. sz. táblázat.)

Saját erdeinkből 1928-ban a „Statistikai Havi Közlemények“ 1928. évi 11—12. füzetében található kimutatás szerint összesen 179.091 vasúti kocsirakomány fát vágunk ki.

* Becsült mennyiségek.

A hazai termelés és a nyersfára átszámított behozatal 1928-ban összesen tehát 591.339 vasúti kocsirakományt tett ki.

Nem vettem számításba a fából készült különféle áruk 3790 tonnányi behozatalát, mert ilyenekből nekünk is volt 2380 tonna kivitelünk, bár a behozatali többlet ennél a tételnél is legalább 300 vasúti kocsirakomány nyersfának felel meg.

Igen jelentős behozatalunk van azonban papírból is, amelynek az anyaga, amint tudjuk, szintén a fa.

1928-ban közel 8000 vagon papírt vettünk nyugati szomszedeinktől. Ha leszámítom a kivitelre került 1780 tonnát, valamint az 58 vagon könyvet, — az utóbbit azért, mert külföldi könyvet mégsem lehet itthon előállítani — akkor is nem kevesebb, mint 7728 vasúti kocsirakomány az a papiros, amit külföldről hoztunk be.

Ezt a jelentős tehertételt *Földváry* nem vette bele számításába, pedig ha valóban *hiánytalan* önellátás a célunk, akkor minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy olyan anyagokért, amelyeket itthon is előállíthatunk, ne adjunk pénzt idegen államoknak.

Már pedig kétségtelen, hogy *papiros-fogyasztásunk 95%-ának a nyersanyagát a hazai erdőkből is ki tudjuk hozni*, ha erre komolyan elszánjuk magunkat.

Ezért faszükségletünk kiszámításánál a papírbehozatalnak megfelelő nyersfa-mennyiséget sem hagyhatom figyelmen kívül. Az 1928-as adatokat ez több mint 17.000 vasúti kocsirakománnyal növeli, úgy hogy erre az évre a fafogyasztás összegeként 608.727 vasúti kocsirakományt kapunk.

Ha ebből leszámítjuk a 3690 vagon kivittelt és lefelé kerekítéssel élünk, még akkor is 600.000 vasúti kocsirakományt tesz ki az a nyersfa-mennyiség, amelyet a 10 millió lakosú trianoni Magyarország egyik viszonylag kedvező évében fogyasztott.

Meggyőződésem szerint nyugodt lélekkel vehetjük kiindulópontul a további tervezéshez ezt a csúcstételt. Mert ha nem a legnagyobb fogyasztású évet nézzük, hanem az erősebb emelkedés kezdetétől — 1925-től — a búza értékcsökkenésével és egyéb nehézségekkel járó általános gazdasági hanyatlás következményeként 1930-ban fellépő erősebb mértékű visszaesésig terjedő idő átlagával számolunk, akkor is csak 12%-kal, a 4 legnagyobb fogyasztású év (1926—1929.) átlagául pedig csupán 8%-kal kisebb szükségletet kapunk.

*

Nézzük mármost, mennyi fára lesz szüksége a megnagyobbodott Magyarországnak, ha az 1928. évi 600.000 vagonos fogyasztást vesszük alapul.

Az országgyarapodással járó többletet — miután gyérebb lakosságú területeket kaptunk vissza, nem a közel 90%-os terület-

nagyobbodás, hanem csak a mintegy 50%-os lélekszám-emelkedés szerint kell számítani.

Ha a tűzifa és kemény lombszerfa 10.000 kg-ját 13 m³-nek, a fenyőszerfáét pedig 20 m³-nek veszem, akkor a részletes műveletek végrehajtása után kitűnik, hogy tűzifából 6,084.000 m³-t, kemény szerfából 1,853.000 m³-t, fenyőszer- és -papírfából pedig 6,060.000 m³-t kell termelnünk, ha minden szükségletünket belföldi fával akarjuk kielégíteni.

Vagyis erdeinkből évente kerekén 8 millió m³ lombfát és 6 millió m³ fenyőszerfát kell kihoznunk, ami fejenként közel 1 m³ évi fafogyasztásnak felel meg.

*

Földvály adataival szemben ezek a számok a tűzifa-termelésben 45%-os, a lombszerfánál 400%-os, a fenyőszerfából pedig 115%-os többletet kívánnak.

A számítás eredménye talán túlzottnak látszik. De ha egyszer eltérünk attól az évtizedes megszokottságtól, hogy állandósultnak vesszük a kereslet-kínálat mértékét és az erdőgazdaságtól is fejlesztő hatást várunk államéletünk kialakulásában, akkor nyilván nem elégedhetünk meg a mai, fejenként csak 0.5 m³-t kitevő fafogyasztással.

Németországban már jelenleg is ennek a kétszerese az egy lélekre eső évi felhasználás és kétségtelen, hogy erdőgazdaságunk jobb jövőjének elsősorban a *belső fogyasztás tetemes emelkedése lehet csak az elindítója.*

Fokozott kereslet fokozott termelésre, a meglévő javak jobb és gazdaságosabb kihasználására, új források feltárására és megbecsülésére fog vezetni. A több- és jobbttermelésnek pedig a munkaalkalmak szaporítását, az áru- és pénzforgalom emelkedését és a szociális viszonyok javulását kell eredményeznie: azokat az előfeltételeket, amelyeken egy ország jóléte felépül.

A mezőgazdasági területeket nélkülöző kárpátaljai és erdélyi részeken magyar munkásság megtelepítése is csak bőséges és állandó kereseti források biztosításával, vagyis az *erdei ipar és a fűrészüzemek fejlesztésével* lehetséges.

A belső fogyasztás növelésére tehát *közgazdasági és nemzeti szempontból egyformán* mindenképen törekednünk kell!

*

Kérdés, mennyit tudnak az előbb kimutatott faszükségletből jelenleg a magyar erdők fedezni?

Ha a lomberdők évente és k. holdanként csak 1.2 m³, a fenyvesek pedig 1.8 m³ fatermést adnak és a véderdőkre eső, összesen 220.000 k. holdat a termelés szempontjából figyelmen kívül hagyjuk, akkor még a 4.5 millió hold lomberdő is kevés. A hiány-

talan ellátást a jelenlegi erdőterület mellett csak úgy tudjuk biztosítani, ha lombállományainkban k. holdanként évi 2 m^3 , a fenyvesekben pedig 5 m^3 fát vághatunk.

Látjuk tehát, hogy ez első célhoz — faszükségletünk hiánytalan fedezéséhez — csak úgy tudunk eljutni, ha *egyben a másik nagy cél felé is törekszünk és erdeink teljesítőképességét minden rendelkezésünkre álló eszközzel növeljük!*

Ehhez — Istennek hála — megvannak a természeti adottságok. Hogy azonban a szándék valóra is válhasson, ahhoz kétségtelenül a magyar erdőmérnöki kar jelentős erőfeszítésére, de még inkább messzenéző *kormányzati intézkedésekre* van szükség.

Ezek a kérdések a második előadás tárgykörébe tartoznak.

Rá kell azonban mutatnom arra, hogy a belterjes kezelés mellett és helyes erdőgazdaságpolitika alkalmazásával nemcsak a fokozott mértékben számításba vett szükségleteinket tudnók fedezni, hanem termelésünket annyira emelhetnök, hogy valóban külföldre szállítható felesleget is szolgáltatna.

Itt csak két példára akarok hivatkozni.

A sárvári hercegi uradalom lomberdeinek az átlagos évi hozadéka egyes helyeken már jelenleg is meghaladja k. holdanként a 3.5 m^3 -t, noha termőhelyük éppenséggel nem mondható kiválónak és a vágásra kerülő legidősebb állományok részben a rendszeres gazdálkodás bevezetése előtti időkből származó rontott-erdők maradványai.

1939. évi németországi tanulmányútam során láttam olyan lúcosokat, amelyek 120 éves vágásforduló mellett hektáronként 750 m^3 véghasználati és 900 m^3 előhasználati fatömeget adtak, vagyis átlagos évi növedékük közel 8 m^3 holdanként. És Biró Zoltán az élő tanúja annak is, hogy egyes máramarosi, jó talajon álló kincstári lúcosok 100—120 éves korukban — az előhasználatok és a szállítóberendezések létesítéséhez igénybevett fa nélkül — 500 m^3 -t meghaladó hozadékot adtak.

Nagyon szerény tehát a kívánságunk, amikor lomberdőinktől országos átlagban k. holdanként 2 m^3 , a fenyveseink túlnyomó részét kitevő jobb lúcosoktól pedig $4—6 \text{ m}^3$ átlagnövedéket várunk.

Ma azonban sajnos még az a helyzet, hogy erdeink tekintélyes része feltáratlan és termésük számottevő hányada egyáltalában nem kerül piacra, tehát közgazdaságunk számára elvesz. Másutt a szakképzett személyzet hiánya a belterjesebb gazdálkodás akadálya, de nagy területeket foglalnak el azok a pusztuló erdők is, amelyekben politikai okok miatt nem lehetett eddig segíteni.

Pedig nem kétséges, hogy értékeink könnyelmű pazarlásának mielőbb véget kell vetni, ha valóban Magyarország jobb jövőjét kívánjuk munkálni!

Ne álltassuk magunkat azzal, hogy amennyi erdőt a négyszeri országgyarapodással visszakaptunk, örök időre levette a gondokat a vállunkról.

Hiszen az sem bizonyos, hogy az előbb megállapított és esetleg túlzottnak minősíthető szükséglet a külpolitikai viszonyok valamilyen váratlan alakulása, a gazdasági élet gyökeres megváltozása vagy egyéb előre nem látott tényezők hatása alatt nem lesz-e máról holnapra még kevés is!

A világháború előtt közgazdasági sarkigazság volt, hogy fában az az ország önellátó, amelynek az erdősültsége 25% körül van. Ám azóta a fa vegyi feldozása olyan lehetőségeket nyitott meg és a belőle készített rostanyagok, cukor, alkohol és egyéb termékek fogyasztása olyan óriási mértékben megnövekedett, hogy pl. a jelenleg 29%-os erdősültségű Németbirodalom átlagos évi fahiánya 30 millió m³, annak ellenére, hogy erdeinek a növedéke kétszerese a magyar erdőkének.

Nem titok, hogy a német gyarmati követelések egyik legfőbb rugója éppen a fahiány. Az egy lélekre eső évi fogyasztás Németországban — amint említettem — már meghaladja az 1 m³-t és a kormány jól tudja, hogy az ipar további előrehaladásával ez lényegesen emelkedni fog akkor is, hogy ha a háborús rendkívüli szükségletek elmúltával és a pusztulások helyreállítása után a polgári élet visszatér a békés fejlődés útjára.

Ezek az aggályok készítették a közel 57%-os erdősültségű Svédország előrelátó törvényhozását arra, hogy minden eszközzel szorgalmazza az erdőterület további szaporítását. Az állam a kopár, sőt gyenge mezőgazdasági területeket összevásárolja és azokon erdőt telepít, mert számotvet azzal, hogy néhány évtized múlva Középeurópa fakészlete távolról sem fogja fedezni a hiányokat és az erdősítésekbe fektetett költség akkor majd aranyakkal kamatozik.

Skandinávia fakivitelének jelentős része a most folyó háború előtt Amerikába ment. Az Egyesült Államokban t. i. a mult század közepén megindult, minden korlátozás nélkül folytatott erdőpusztítás szörnyű következményekkel járt. Felbecsülhetetlen értékű őserdők helyén homoksvatagok keletkeztek s a kimeríthetetlennek látszó fatőke annyira megcsappant, hogy az állam máris jelentős behozatalra szorul és cellulóz-fája nagyrészt kénytelen Kanadától megvenni. A mult bűnét a kormány óriási erőfeszítésekkel és anyagi áldozatokkal igyekszik jóvátenni és ma már száz-ezer hektárokra menő területen folyik a kopárok befásítása — állami költségen.

*

Az erdő közgazdasági jelentősége szerte a világon mindenütt hihetetlen módon megnőtt. Az olasz *Milizia Forestale* — amelynek

a megszerzésénél néhai *Arnaldo Mussolini* a francia állameredszet katonai felépítését vette mintául — ma 400 erdőtiszttel és 5000 szakképzett altisztrel az olasz föld virágzóbbá tételét szolgálja ernyedetlen munkában. Ezt az intézmény gyönyörű folyóirata minden szónál ékebben igazolja.

Franco tábornok legelső intézkedéseinek egyike a kopárok fokozatos beerdősítésének az elrendelése volt, noha Spanyolország még ezer sebből vérzik. — De a történelem tanításán okuló nagyszerű katona jól tudja, hogy a spanyol világhatalom árnyékba hanyatlását az Ibériai félsziget erdőségeinek a kipusztítását követő elszegényesedés indította el és ezért kezdte meg haladéktalanul az évszázados adósság törlesztését.

A trianoni Magyarországon is erény lett a szükségből, amikor kifosztottságunk és legkeservesebb fainségünk rávezetett bennünket arra, hogy a kopárok is valamikor erdők voltak.

*

Ma már nagy erővel folyik nálunk is a fásítás, — állítom: *a legészszerűbb közgazdasági vállalkozás!*

Mert attól egy percig sem kell tartanunk, hogy az erdőgazdaságunk belterjesebb tételével megnövekedett fatermelésünk esetleges feleslegének az elhelyezése gondokat okoz majd. Ez még a lombfánál sem fog bekövetkezni, noha lépten-nyomon azt halljuk, hogy bükkből pl. máris nagy feleslegeink vannak. Az állítólagos bőségnak ugyan nem sok jelét látjuk,* de ha így volna is, csak a helytelen gazdálkodás következményének kellene tekintenünk, mert *az ügyis kevés fenyőfánkat még mindig nagyon pazaroljuk!*

Bányáink még mindig fenyőt igényelnek, holott Németországban pl. 4 év óta tilos lúcból bányafát vágni, mert mint értékes nyersanyag, a vegyi feldolgozásnál sokkal fontosabb szerephez jut.

A már világhírű, gyapjút és gyapotot egyformán pótló és kiegészítő „*Vistra*“ *bükkfából* készül, mégpedig egyre tökéletesebb kivitelben, mert hiszen a Birodalom szemefényének, a hadseregnek a ruhaanyagában is 50% *Vistra* van.

A papírgyártás is egyre több bükköt fogyaszt. Németországban. Egyelőre még csak a durvább minőségű papírok előállításához, de ha egyszer az eljárás alapelemeit a tudományos kutatás és a szakadatlan kísérletezés tisztázták, a tökéletes megoldás soha

* A m. kir. államvasutak igazgatósága pl. ebben az évben 2,007.645 drb vágányalj (talpfa) és 11.333 m³ tölgyváltóalj szállítására írt ki versenyfőnyalást. Az előbbi tétel — ha 7 drb vágányaljat veszünk 1 m³-nek — egymaga közel 30.000 vagon kemény (túlnyomórészt bükk!) szerfeszükségletet jelent.

A hazai termelés mindössze 1,101.045 drb bükk-, 107.545 drb tölgy- vágányaljra és 3016 m³ tölgyváltóaljra tudott ajánlatot tenni!

sem várat sokáig magára, amint ezt a szén cseppfolyósításának és a mesterséges guminak a példájából látjuk.

Ne vessük meg tehát a sok jó magyar bükköt, sem egyéb lombfáinkat, még ha kisebb méretű és gyengébb minőségű választékot is tudunk csak termelni belőlük.

Egyetlen pillantás a fafajok európai elterjedését feltüntető térképre meggyőzhet bennünket arról, hogy a lombfában mind nagyobb hiányokkal küzdő Középeurópának *legközelebbi és legelnyösebb szállítója éppen Magyarország lehet.*

Fenyőfánkkal pedig takarékoskodjunk a legmesszebbmenően, nemcsak azért, mert jelenleg is kevés van belőle, hanem mert a jövőben sokszorosán többre lesz szükségünk. A belterjes gazdálkodásnak tehát a feltáráson és a kezelés javításán kívül a fenyőterület gyarapítására is feltétlenül ki kell terjednie.

*

Egészen új kérdésként került előtérbe a gyantatermelés megindítása. A háborús szükség kényszerít rája, — íme itt is egy példa arra, hogy rendkívüli helyzetben *csak a magunk erejére támaszkodhatunk.* Érthető az erdőbirtokosoknak és a felelős erdőtisztéknek az aggodalma, hogy a gyantatermelés sok veszéllyel fenyveti féltett fenyveseinket. De ha az ország érdekében áldozatot kell hozni — mert a gyanta is nélkülözhetetlen nyersanyag — keressük a módját — mert bizonyára akad —, hogyan lehet mégis fenyveseink nagyobb kára nélkül megoldani a kérdést.

*

Fában ne számítsunk a külföld jelentős támogatására.

Nemcsak addig lesznek behozatali nehézségek, amíg a háború tart, hanem utána is. Egyrészt, mert szomszédainknak maguknak is fokozott szükségük lesz minden nyersanyagra, de azért is, mert a nagyobb hiánnyal küzdő, gazdagabb államok nem is igen engedik ki a kezükből, amit megkaphatnak.

Ezekről a kérdésekről a hivatalos statisztika még nem sok felvilágosítást adhat, de aki figyelemmel kíséri a külföldi szaklapok különböző rovataiban meghúzódó, különböző helyekről sugalmazott közleményeket, sok mindent megtudhat.

Ha nyugodtan akarunk a jövőbe nézni, lássuk el saját termelésünkkel magunkat!

*

Papírszükségletünk — mint említettem — elég számottevő tétellel jelentkezik fabehozatalunkban.

Pedig hazánkban az egy lélekre eső évi fogyasztás mindössze 16—20 kg. Mi lesz, ha a kultúra terjedésével ez az igényünk is emelkedni fog és csak felére is megközelítjük Németországot, ahol 50—60 kg. papír jut évenként egy-egy lakosra. Mert hogy

amerikai méreteket, személyenkint 120 kg-ot érjünk el, arra nem is gondolunk.

De arra igenis gondolnunk kell, hogy ami ma elégnek látszik, az az emberi fejlődés felfelé ívelő vonalán idők multával még akkor is kevés lesz, ha technikai vívmányok, vagy egyéb, előre nem látott körülmények gyökeres változást nem is hoznak a nyersanyagok jelenlegi felhasználásának a rendjében.

És ne feledjük, hogy amit 100 évvel későbbre akarunk biztosítani hazánkknak, annak már ma kell megvetnünk az alapját.

Ha a műszaki haladás óriási eredményeit nézzük, nem kell-e rádöbennünk, mennyire lelkiismeretesen kell vizsgálnunk faelátásunk jövőjét, annál is inkább, mert erdőket rövid időn belül sem előteremteni, sem megváltoztatni nem tudunk.

A mezőgazdasággal szemben ezért sokkal nehezebb a mi feladatunk. Ott már ma is az a helyzet, hogy békés termelés és kedvező időjárás esetén helyenkint nagy feleslegek mutatkoznak, amelyeknek az elhelyezése és értékesítése komoly gondokat okozhat.

De fában szerte a világon mindenütt csak keresletről tudunk. A mezőgazdaság egyik évről a másikra át is állíthatja a termelését — kenyérmagvakról ipari növényekre, takarmányra és fordítva —, de amit mi ma vetünk és ültetünk, azt többnyire csak unokáink tudják learatni. Ha *gondos* volt az erdő telepítése és ápolása, dús és áldott lesz az aratás.

Ezért vessünk és ültessünk minél többet, hogy soha se legyen hiány.

*

Jól tudjuk, hogy a rétegeltlemez-gyártás és a faipar egyéb irányú fejlődése a gyengébb méretű és minőségű anyag kielégítő felhasználását is lehetővé teszi. A rosszabb termőhelyeken tehát, ahol elsőosztályú árura nem számíthatunk, csak az legyen a törekvésünk, hogy *minél nagyobb mennyiségeket termeljünk.*

Ennek a szempontnak kell érvényesülnie az Alföld fásításánál is, ami nem egyoldalú erdőművelési játék, hanem *mélyen a magyarság létérdekébe vágó súlyos kérdés*, ahogyan azt már Széchenyi meglátta.

Ha a Trianont követő években a kormányzat helyet adott volna néhai Kaán Károly sürgetésének, megszívlelte volna az Országos Erdészeti Egyesület ismételt felterjesztéseit és azonnal nagy erővel indította volna meg a kopár- és alföld-fásítási munkálatokat, gazdasági válságunk legnehezebb napjaiban évi 10—15 ezer vasúti kocsirakomány gyérítési fa termelésével csökkenthettük volna fabehozatalunkat.

És ha a világháború előtt erdőt telepítettünk volna minden-hová, ahol csak a fásnövényzet fejlődhetik jövedelmezően, ha nem

hagytuk volna — mondhatnám a világ szégyenére — szép fővárosunk közvetlen környékén hegyeinket karsztoknak és a bőség idején számítottunk volna egy kicsit az esetleges hét-szükségtendőkre, nem kellett volna trianoni sorsunkban évi 20 millió pengővel többet fizetnünk a behozott fákért, mint amit összes kivitt búzánkért kaptunk.

Az idegen uralom alól felszabadult területeken sok munka vár ránk. Ezeken legnagyobbbrészt rablógazdálkodás folyt, az évi fahozam nagyobb mértékű gyarapodása tehát országos viszonylatban csak fokozatosan — a tarolások beerdősítése, a hiányok pótlása után és gondosabb előhasználatok mellett stb. — következhetik be.

De a *gyorsnövésű, némes lágylombfák* erőteljesebb felkarolásával a javulást lényegesen siettetethetjük.

*

Az erdőgazdaság csak akkor tud a nemzet háztartásában reája háruló köteleességnek eredményesen megfelelni, ha létfeltételét: a jövedelmezőséget, felelősségteljes munkája során komoly veszély nem fenyegeti.

Ennek a kérdésnek a közgazdaságpolitikai vonatkozásaira nem térek ki, az teljes egészében kormányfeladat. Az erdőmérnök gazdasági és műszaki tevékenysége csak a termelés tényezőinek a legcélszerűbb kihasználását eredményezheti; a köz rendelkezésére bocsátott fával való takarékos, helyes és jövedelmet gyarapító *gazdálkodás* szilárd alapjait az államhatalomnak kell leraknia.

Az erdőnek, mint a nemzeti és népi javak egyik legértékesebbjének a megbecsülésére Németország mutatja a legfigyelemreméltóbb példát.

Az erdészet külön minisztériumot kapott, amelynek az élére Göring tábornagy került.

A termelés folytonosságát és fokozását a nagyszerűen működő „*Marktvereinigung*“-ban olyan szervezet biztosítja, amely páratlan a maga nemében. Az anyag kifogástalan minőségét már a *vetőmagokra vonatkozó törvény* védi.

A fa útját az erdőtől a fogyasztóig a birodalom egész szükségletének a hiánytalan fedezésére irányuló intézkedések szabályozzák, amelyek a kereslet-kínálat mérlegét egyensúlyban tartják, a célszerű elosztásról gondoskodnak, az *árakat ellenőrzik* és egyformán védik a termelő, a közvetítő és a fogyasztó érdekeit.

A siker titka kétségtelenül az, hogy az intézkedés joga minden részletre vonatkozóan egyetlen kézzel, az erdészeti miniszter (Reichsforstmeister) kezében van!

Németország a faellátás szempontjából is vállalhatta a háború kockázatát, mert erdészeti igazgatása a békebeli viszonyokról

zökkenő nélkül tudott áttérni a hadigazdálkodásra és a hatáskörében nem csorbitott szakminiszter a legmegfelelőbbben tud mindig rendelkezni.

A korlátozásokból a normális keretekbe való visszatérés alkalmával sokat meg fog szüntetni, de a vezérelvet, hogy *az erdő az egész nemzet kincse*, bizonyára továbbra is változatlanul érvényesíti.

*

Ha egyszer ismét elhallgat az ágyúdörgés, a béke az építésnek, az elpusztult értékek pótlásának és a kulturális javak növelésének az egyetemes kötelességét fogja hozni. Nem kétséges, hogy akkor az erdőgazdaságra is fokozott feladatok hárulnak majd.

A nemzetek versenyében csak a többet dolgozó, többet termelő államok kerülhetnek az élre.

A maroknyi magyarság 1000 éve a Dunamedencében a történelem legnagyobb csodáinak egyike. De további fennmaradásunkat erkölcsi értékeink töretlensége és fegyveres elszántságunk ereje mellett csakis *gazdasági felkészültségünk komolysága* biztosíthatja.

A magyar erdőmérnöki kar mai kis létszáma mellett is bátran és büszkén vállalja a mindnyájunkat terhelő óriási felelősségből a reája eső részt.

Csak adják meg neki *a cselekvés szabadságában* a lehetőséget, hogy a felelősséget valóban vállalhassa is!

*

Die Aufgaben der ungarischen Forstwirtschaft. Von Dr. Ing. Z. Mihályi.

Der Verein Ungarischer Ingenieure u. Architekten feierte das 75-jährige Jubiläum seiner Gründung mit einer Vortragsreihe, die auf das dringende Wirtschaftsprogramm der Regierung als Grundlage aufgebaut, allen Gruppen des Vereins günstige Gelegenheit bot die Öffentlichkeit mit den wichtigsten Aufgaben ihres Fachs bekannt zu machen.

Das Forstwesen vertraten die Vorträge Dr. Ing. Z. Mihályis und vitéz L. Onczays.

Verf. legt dar, dass die Hauptaufgabe der Forstwirtschaft in der womöglich restlosen Deckung des inländischen Holzbedarfes besteht, als zweites Ziel ist die höchste Leistung der Wälder, bzw. ihre beste — nach den Ansprüchen des Weltmarktes gerichtete — Ausbeute anzustreben.

Den Bedarf des Landes — die im Jahre 1941 zurückgewonnenen südlichen Gebiete vorläufig ausser Acht lassend, doch das Holzmaterial des Papierimports in Rechnung stellend — beziffert Verf. — den ständig steigenden Weltverbrauch im Betracht ziehend und daher auf Grund der *Höchstwerte* der Periode 1925—1930 (in welcher Ungarn verhältnismässig mehr Holz benötigte) — mit etwa 14.000.000 m³. Hier von entfallen auf das Brennholz 6.000.000 m³, auf das harte Nutzholz etwa 2.000.000 m³ und auf das Nadelholz 6.000.000 m³.

Da diese Menge — die einem jährlichen Verbrauch von 1 m³ je Person entspricht — die Wälder Ungarns derzeit nicht liefern kön-

nen, wird die Hauptaufgabe nur durch die Erfüllung der zweiten Forderung — durch entsprechende Leistungssteigerung — zu lösen sein. Absatzschwierigkeiten sind — im Falle etwaiger Überschüsse — nicht zu befürchten, Holz ist auch im Ausland wertvollster Rohstoff. Die Forstwirtschaft kam überall zu ungeahnter Bedeutung; dies wird mit den Beispielen Schwedens, Italiens und besonders Deutschlands erläutert.

*

Les tâches de la sylviculture hongroise. Par le Dr Z. Mihályi.

La tâche principale consiste à approvisionner le pays en bois, ce qui revient à lui fournir tous les ans environ 14 millions de mètres cubes de bois — y compris les matières premières des importations de papier. On y arrivera en *augmentant la production*. C'est là un problème dont la solution doit s'inspirer des exigences croissantes du *marché mondial*.

*

The Tasks of Hungarian Forestry. By Dr. Z. Mihályi.

The most important aim is to ensure the total *wood supply* of the *country* which amounts — including imports of raw material for paper — to 14,000,000 cubic meters. This quantity can be attained only by producing considerably more, but this must keep in view the increasing demands of the *world wood-markets*.

Erdőgazdaságunk feladatainak a megoldása.

A Magyar Mérnök- és Építész Egyletnek a m. kir. kormány gazdasági munkarendjébe kapcsolódó jubileumi előadássorozatában 1941. évi október hó 22-én elmondta:

vitéz Onczay László.

Az előttem szóló *dr. Mihályi Zoltán* kartársam a magyar erdőgazdaság megoldandó feladataként az önellátás biztosítását s a többtermelést jelölte meg.

Megpróbálom felvázolni előadásom során a megoldás módját és rámutatok egyben azokra a jelenségekre, amelyek 20 évi megcsonkításunk következményeként most szembeszökően jelentkeznek. Ezeknek a kiküszöbölése nélkül a kitűzött cél nem érhető el.

*

A közhitben az él, hogy az országgyarapodás folytán fában önellátó állam vagyunk, sőt kiviteli feleslegünk van.

Amennyiben a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokból megállapítható, egyedül lombszerfából van feleslegünk. A tűzifában épp hogy el tudjuk látni magunkat. Fenyőszerfában és papírfában pedig jelentős behozatalra szorulunk.